

Toto-zde (TODE TI)

Byl to asi jako první Aristoteles, kdo použil tohoto výrazu: „toto-zde“ (TODE TI). Jde však především o to, co tím budeme rozumět: máme přítom na mysli jen to, co je aktuálně právě nyní před námi, co můžeme právě teď vidět, slyšet, nahmatat, ochutnat, ucítit – anebo má na mysl to, co sice právě teď můžeme aktuálně vnímat, ale co si ihned zařazujeme do souvislosti s tím, co jsme mohli vnímat před chvílí, eventuelně i před delší dobou, a ovšem také s tím, co očekáváme, že budeme moci nadále vnímat ještě po chvíli a možná i po delší době, tedy do souvislosti s tím, co si pro věrohodný a smysl dávají „vjem“ (který nikdy není bodové hic et nunc) doplňujeme něčím z toho, co jsme už „zažili“ (aktuálně, ale už si to jen pamatujeme), a také něčím z toho, co očekáváme, že ještě „zažijeme“ v nejbližší (a možná i vzdálenější) době (ale co nám také může být navzdory našemu očekávání odepřeno). Když to náležitě rozvážíme, musí nám být jasný závažný rozdíl mezi obojím: „toto-zde“ chápané jako momentální (dokonce bodová) aktualita je pouhá dodatečná konstrukce mysli, tedy nic původního, nic, co bychom mohli považovat za nějaký první základ našeho mínění; je to jen zlozvyk či pazvuk, že to tak špatně reflektujeme. Naproti tomu „toto-zde“, chápané jako smysluplný vjem, do něhož původně náleží i něco z minulého vnímání (a tedy ze zkušenosti), ale i z toho, co (na základě zkušenosti) očekáváme, znamená něco skutečného, co sice právě teď a zde máme nějak před sebou, ale nejen teď a zde, nýbrž jako něco, co přinejmenším nějakou dobu trvá ve svém „bytí“, tj. ve svém dění, které je nějak sjednoceno, integrováno (i když jen v důsledku úsilí a tedy vždy jen částečně a s poněkud rozmazanými konturami tam, kde jde o přechod od této jednoty k ostatku okolí a tedy k mnohosti). Jenom v tomto druhém případě je „toto-zde“ odkazem ke skutečnosti, která není ani produktem, ani funkcí našeho vědomí.

(Písek, 060806-1.)